

Folkeskolesektionens årsberetning

Formandens beretning

Medlemsforhold

Siden 2001, det år hvor vores medlemstal toppede, har vi haft en medlemstilbagegang på næsten 30%.

Hvis man ser på de forskellige kategorier, at det helt store dyk er sket omkring de lærerstuderende hvor faldet er på mere end 66%, mens det for almindelige medlemmers vedkommende kun er på omkring 10%. Men denne sammenligning mellem topåret og nu er ikke tilstrækkelig nuanceret for at beskrive de udfordringer, vi står over for.

Medlemstallet for almindelige medlemmer stiger nemlig fortsat frem til 2003, hvorefter det begynder at falde, mens det for lærerstuderendes vedkommende har vist endog store nedgange konstant siden 2001.

Dette giver selvfølgelig anledning til nogle overvejelser om hvad grundene kan være, og om hvad vi skal gøre anderledes og bedre; ikke fordi kvantitet i sig selv er et mål, men fordi det er væsentligt for både sektionens politiske gennemslagskraft og for den fagpolitiske debat at vi har en så stor berøringsflade som muligt.

Disse overvejelser vil indgå i det følgende.

Pr. 30.06.	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Almindelige	6.371	7.141	7.235	7.623	7.433	7.167	6.676	6.497
Studerende	3.567	3.085	2.585	1.800	1.751	1.721	1.333	1.007
Ledige	176	157	136	111	96	96	93	84
Ægtefæller	4	4	5	6	6	6	6	4
Pensionister	8	12	15	20	21	27	27	25
Voksenuv.	196	172	131	108	94	83	74	62
Læreruddan.	176	185	170	168				
I alt	10.498	10.756	10.277	9.836	9.401	9.100	8.209	7.679

Bestyrelsen

Gennem månedlige møder, hovedsagelig på lørdage, har bestyrelsen udført sit arbejde ved at forholde sig til det der aktuelt rører sig, ved at drøfte langsigtede perspektiver, ved at tage stilling til udgivelsesforslag eller ved selv at foreslå udgivelser, ved at drøfte foreningens interne forhold og ved at medvirke i ad hoc-udvalg in- og eksternt.

Det er udkommet af disse bestyrelsesaktiviteter de følgende afsnit i beretningen handler om.

Bestyrelsen har i beretningsperioden bestået af:

Ann-Katrin Aulkær Andersen (netværk for lærerstuderende)

Gitte Storgaard Jensen (netværk for lærerstuderende)

Henny Stouby (medlem af fællesskriftredaktionen, observatør hos U-sektionen)

Jens Raahauge (formand, formand for Dansklærerforeningens Forlag A/S-bestyrelse)

Jørgen Larsen (kasserer, medlem af hjemmesideudvalget)

Kurt Thybo (medlem af redaktionsudvalget, Nordisk Udvalg)

Marianne Schou (repræsentant for V-medlemmerne)

Mette Teglers (medlem af redaktionsudvalget)
Pia Christensen
Thorkild Ruby (næstformand, redaktør af DANSK)
Thomas Frandsen (formand for fællesforeningen)

Søren Fanø fra U-sektionen deltager som observatør

Med udgangen af denne beretningsperiode har Henny Stouby, Kurt Thybo, Marianne Schou og Thorkild Ruby valgt at stoppe i bestyrelsen, mens alle øvrige genopstiller.

Henny Stouby har skiftet arbejdsområde fra folkeskolen til læreruddannelsen. Henny har i sin bestyrelsestid arbejdet ihærdigt for at holde fokus på sammenhængene i uddannelsessystemet, hvilket blandt andet er kommet til udtryk gennem hendes store engagement i udviklingen af foreningens fællestidsskrift. Desuden har hun sørget for at it-dimensionen i danskundervisningen har haft sin fremadrettede plads i bestyrelsens tænkning, hvilket også har affødt udgivelser. Endelig har Henny været blandt ankerfolket i tilrettelæggelsen af de seneste årsmøder og i etableringen af de grundskolerettede kursustilbud som nu ser dagens lys.

Kære Henny. Tak for dit engagement og dine bidrag til at bestyrelsen har matchet vores bredspektrede fag. Og så i øvrigt for din vedholdenhed og omgængelighed.

Kurt Thybo har igennem mange år sat sit præg på både bestyrelsens arbejde og på forlagets udgivelsesprofil. Gennem sit engagement i fagets kerneområder, og ikke mindst i litteraturarbejdet, og gennem sin belæsthed, har Kurt dels kvalificeret diskussionerne i bestyrelsen, dels holdt hos på det nordiske spor og dels bidraget til at sikre kvaliteten i vores udgivelser, når han som medlem af redaktionsudvalget har været meget synlig både som udvikler, som konsulent og som beslutningstager. Endelig skal det nævnes at Kurt har været meget efterspurgt i marken som børne- og ungdomslitteraturens kyndige oplægsholder på kurser og konferencer.

Kære Kurt. Tak for din mangeartede indsats for danskfaget og for din sindige, vestjyske måde at ægge alle os andre på, så vi er blevet bedre argumenterende og mere belæste. Din urokkelighed har ofte rokket andres faglige sjæle.

Marianne Schou har gjort arbejdet med i folkeskolesektionen, siden den selvstændige sektion for voksenundervisning blev nedlagt. Men som man kan se på udviklingen i medlemstallet, så har Marianne skullet være visionær på et område der i stadigt stigende grad har være maltrakteret af lovgiverne. Det har været en Urias-post, men Marianne har holdt sit voksenunderviingshoved højt og sit danskfaglige hjerte varmt. Men nu er nok nok.

Kære Marianne. Tak for dine år som samarbejdende med os i den gamle V-sektion. Og tak for den dimension i danskundervisningen som du stedse har mindet os om, og som stadigt eksisterer – nu primært inden for andre institutioner. Du har med din holden ud dementeret den norske aforisme om at det aldrig er for tidligt at give op.

Thorkild Ruby har henlagt så mange timer i Daneklærerforeningen, at han ville være en ung mand hvis vi kunne trække dem fra hans alder. Thorkild har været redaktør af DANSK i mange, mange år. Han har sidder de steder hvor store beslutninger er blevet truffet, og hvor ansvaret for foreningens drift var placeret. Og han har tilsyneladende kunnet lide det. Onde tunger påstår at Thorkilds smils bredde har afspejlet hvor store investeringer, han har haft gang i. Endvidere har avisen, sagprosaen og projektarbejdet haft en god fortaler i ham.

Kære Thorkild. Tak for det hele, for at du har lagt en god portion af et liv i danskfagets tjeneste, og for at du har været en utrolig glædesspreder.

Kontakt til regionerne

Dansklærerforeningen er en landsdækkende, faglig organisation. Og der er mange fordele forbundet med at dække bredt. Men risikoen for at blive en virkelighedsfjern instans i et lokalt forankret undervisningssystem, er til stede hvis ikke der kommer en stadig strøm af opadgående impulser fra de mange steder hvor danskundervisningen praktiseres.

Indtil nu har vi haft en fordeling af regionerne således at hvert bestyrelsesmedlem skulle fungere som kontaktperson til et bestemt område.

Denne konstruktion har givet få, men meget værdifulde samarbejdsflader og inspirationer til indsatsområder. Men generelt må modellen siges at være uden den store gennemslagskraft i de fleste af landets regioner.

Derfor hilser vi den nye struktur med etableringen af Dansklærerforeningens Hus A/S velkommen, fordi der nu er skabt en professionel administration der kan føre sektionens ideer ud i livet, og som kan overføre succesen fra en region til et tilbud til flere eller alle.

Det vil stadig være en god del af bestyrelsens opgave at opsnuse eller generere ideer der kan føre til danskfaglig berigelse for medlemmerne. Derfor er kontakt fra medlemmer til bestyrelsen stadig både velkommen og nødvendig.

Det er i forbindelse med det regionale arbejde at forskellige kursustyper er blevet udviklet, at H.C. Andersen-oplæsningskonkurrencen er blevet afviklet, og at netværk for lærerstuderende er blevet oprettet.

Kurser, møder og konferencer

Traditionen tro har bestyrelsen taget initiativ til en række kurser og møder eller på andres initiativ medvirket ved planlægningen og/eller gennemførelsen af mange kurser, møder og konferencer. Rundt regnet har vi igen i år været i rum sammen med 10.000 dansklærere, forældre, elever og skolepolitikere.

Vi har vore traditionelle landskurser i forbindelse med årsmødet:

Årsmødekurset 2006 blev holdt på LO-skolen i Helsingør. Mødet havde den litterære kanon som tema. Og det var rimeligt besøgt.

Dette års årsmøde holdes i Fredericia og har lyrik som tema. Og antallet af tilmeldte til mødet er væsentligt mindre end vi havde forventet.

Vi har etableret et samarbejde med forskellige regionale og kommunale kursusudbydere. Vi har fx planlagt og gennemført et ugekursus på PC Køge, samarbejdet om Forum for dansklærere i Ålborg og Skanderborg, afholdt kurser om de nye prøver flere steder i landet, samt deltaget på forskellig vis i en række kurser i regioner, i kommuner, på skoler, på forskellige uddannelsesinstitutioner og i interesseorganisationer.

På baggrund af de erfaringer vi her har gjort, har vi her i efteråret slået en lille håndfuld kurser op. De afholdes fortrinsvis på lærerseminarier, fordi både vi og lærerseminarierne ser en mulighed for en gunstig synergieffekt der rækker ud over indholdet af det enkelte kursus.

Disse kurser bliver tilbudt i erkendelse af at vores medlemmer, både lærere og lærerstuderende, må have flere konkrete, faglige tilbud fra foreningen end de hidtil har fået.

Vi har forsøgt os med forskellige modeller for finansiering af disse kurser. Nogle steder har vi ydet arbejdskraft og/eller tilskud til et kursus som udbydes i samarbejde med andre. Nogle steder opererer vi med en differentieret pris for medlemmer og ikke-medlemmer. Og nogle steder forsøger vi os med en enhedspris.

Det kan være svært at vurdere hvad der er mest rimeligt og hensigtsmæssigt, al den stund det jo sjældent er medlemmerne selv der betaler kursusafgiften.

Ud over de omtalte kursustyper har vi støttet og samarbejdet med Danmarks Skolebibliotekarforening om nogle af deres kurser og med film- og medietidsskriftet EKKO om film- og mediekurser.

Netværk for lærerstuderende

Som nævnt placerer vi fremtidigt en del kurser på lærerseminarier. Vi ser en mulighed for at få vores tilbud spredt ud over hele landet, mens også for at få en bedre kontakt til de lærerstuderende som jo er den gruppe der virkelig har vigende medlemstal.

Vi ved at en del af miseren skyldes den studieordning der mange steder gør det sidste studieår dansk-frit. Men det er nok ikke hele forklaringen. De studerende er nok også meget bevidste om hvorvidt det de betaler for også er noget de umiddelbart kan bruge.

Vi har i de sidste par år søgt at få etableret et netværk for lærerstuderende. Her kan et par studerende fra hvert seminarium mødes med bestyrelsen et par gange om året, og repræsentanterne kan hente et danskfagligt foredrag til deres seminarium. De der har været med, har givet fine evalueringer til vores møder hvor de blandt andre har mødt politikeren Margrethe Vestager, filosofen Steen Nepper, medlemmer af opgavekommissionen. Men det er vanskeligt at få samlet repræsentation fra alle lærerseminarier, eller bare fra halvdelen. Og når de har svært ved at komme til os, så må vi finde ud af at komme til dem.

Det er af afgørende betydning for foreningens fremtid at vi får en god kontakt til de lærerstuderende. De er simpelthen foreningens fremtid.

Derfor vil vi opretholde og søge at udbygge netværket.

Derfor lægger vi kurser ud på lærerseminarierne.

Og derfor støtter vi et forslag der som forsøg skal gøre studerendes medlemskab af

Dansklærerforeningen gratis, således at man som lærerstuderende alene skal betale for bogpakken.

Medvirken i arbejdsgrupper og komiteer

I efteråret 2002 udskrev vi sammen med H.C. Andersen-Samfundet i København en H.C. Andersen-oplæsningskonkurrence for 7. klasses elever. Konkurrencen blev annonceret i DANSK og på vores hjemmeside. Her var der i øvrigt også lagt et støttemateriale om HCA-teksterne og om oplæsning som disciplin ind, alt sammen udarbejdet af lektor Claus Tilling.

Dette initiativ har vi fulgt op siden. Og hver gang har kvaliteten været høj, evalueringerne overvejende gode, men med de kritiske indslag der har fået os til at justere en kende.

Vi har udskrevet konkurrencen igen i år og håber at den igen vil leve op til sine to formål: øge kendskabet til H.C. Andersen og styrke oplæsningen som disciplin i skolen.

At dømme efter elevresponsen er oplæsning en god vej til at nå det første mål, mens lærerresponsen fra de deltagende klasser peger i retning af at vi er på rette spor omkring det andet mål.

H.C. Andersen-Samfundet i København trak sig for et par år siden projektet af resurse-mæssige årsager, men vi har fortsat det alene. Og vi har efter inspiration fra netværk for lærerstuderende forsøgt os med en parallelkonkurrence for lærerstuderende. Den havde sidste år kun deltagelse fra 3 seminarier. Så også her håber vi at vores synlighed på seminarierne kan få effekt.

Som en udløber af vores engagement i oplæsningsområdet har vi valgt at samarbejde med Biblioteket i Herning om Danmarksmesterskaberne i oplæsning for 6. klasser.

Vi har som sædvanligt deltaget i dommerkomiteerne i Skriv til avisen, dette megahit som besætter en meget stor del af landets 6. – 10. klasser i uge 44 og som arrangeres af Danmarks Skolebibliotekarforening og Avisen i Undervisningen, samt i PostDanmarks årlige konkurrence i brevskrivning som i øvrigt nu er blevet afholdt for sidste gang.

På Børnekulturforum havde vi en arbejdende stand med fortælle-, forfatter- og illustratørværksted, og vi stod for tilrettelæggelsen og afviklingen af et seminar om Holberg.

Vi har endvidere valgt aktivt at støtte Forfatterskolen i Brønderslev, et projekt der hver år under Læselystkampagnen optager omkring 30 unge til en uges forfatterskole. Vi har udgivet bogen Vendt på vrangen, 28 noveller som er skrevet af unge der har frekventeret forfatterskolen.

Og vi har været repræsenteret i NORDMÅL, det nordiske sprogsamarbejde, som beskrives nærmere i fællesberetningen.

Endvidere deltager vi som medlemmer af repræsentantskabet for Dansk UNUCEF og for Den gode Historie, et initiativ som også nu er ophørt.

Sektionens formand og kasserer deltager p.t. i arbejdet med revision af faghæftet i dansk.

Sektionens formand er udpeget til at have sæde i det rådgivende udvalg for Center for Børnelitteratur.

Endelig er formanden sektionens repræsentant i Danske Banks Litterære Råd.

Medlemsbladet DANSK

DANSK udkom i 2006 med 10 numre om året. Heraf var det ene nummer vores årsberetningsnummer som var i A5-format, mens de ordinære numre kom i A3-format og var lidt discount i udstyr hvad nogle medlemmer da heller ikke undlod at gøre opmærksom på. Men forklaringen/begrundelsen var enkelt nok begrundet i økonomi. Vi ønskede at udkomme så hyppigt for at sikre en jævnlig kontakt mellem foreningen og medlemmerne.

Indholdsmæssigt har DANSK bragt informativt stof, bogomtaler, artikler med inspiration til danskundervisningen, faglige baggrundsartikler mm.

Vi har i bestyrelsen evalueret tidsskriftet, både i lyset af indkomne ytringer fra medlemmer og på baggrund af vores ønske om at bidrage til medlemmernes faglige diskussion og stolthed.

Udfaldet af denne evaluering er blevet at vi fra årsskiftet har besluttet at udsende DANSK med 4 numre om året, i smukt layout og bundet op på temaer.

Årets første nummer har temaet Kanon, mens nummer tre får temaet retorik.

Der er endvidere planlagt et særnummer i forbindelse med at vi i samarbejde med Ligestillingsministeriets afvikler en essaykonkurrence om mangfoldighed. Denne er planlagt til at løbe i november måned.

Et af argumenterne for denne ændring var at vi fornemmede at DANSK – før vi gik over til at lægge vægten på hyppighed – i højere grad blev benyttet i fx undervisningen på lærerseminariene. Et andet var at vi faktisk udgav et smukt særnummer som affødte mange positive tilkendegivelser. Det var et fællesnummer af DANSK og IBBYs Klods Hans-bladet. Temaet var i 2006 var Holberg, og nummeret udsprang af vores seminar på Børnekulturforum. Samarbejdet med IBBY (Selskabet for børnelitteratur) omkring et fællesnummer er fortsat i 2007, hvor temaet var Astrid Lindgren.

Til slut må vi endnu engang konstatere at meget få skoler og biblioteker tegner abonnement på DANSK, og det til trods for den tilfredshed medlemmerne udtrykker med bladet. Derfor skal opfordringen til at tegne institutionsabonnement endnu engang lyde, specielt fordi vi i skolen må arbejde for at den faglige diskussion og udvikling ikke begrænser sig snævert til den enkelte faggruppe: fagligheden i skolen må udvikles med de enkelte fag i spil med hinanden!

Hjemmesiden

Foreningens og forlagets hjemmeside er under stadig udvikling, og vi kan glæde os over et stadigt stigende antal besøgende.

Fra Folkeskolesektionens side bruger vi dels hjemmesiden til bidrag i den aktuelle debat blandt andet via Formandens nyhedsbrev, dels til at bringe forslag til undervisning og erfaringsudveksling og dels til at annoncere kurser og andre tilbud.

Endvidere ser vi med tilfredshed at forlagets tilbud om supplerende materialer til vore udgivelser bliver flittigt brugt af vore medlemmer.

En af nyskabelserne er udarbejdet af bestyrelsesmedlemmerne Jørgen Larsen og Mette Teglers. De har i forbindelse med de nye prøveformer i dansk lavet en opslagsside omkring Ofte Stillede Spørgsmål (FAQ).

I tilknytning til etableringen af Daneklærerforeningens Hus A/S er der omkring udviklingen af vores hjemmeside nedsat et hjemmesideudvalg. I dette har Jørgen Larsen sæde som repræsentant fra vores sektion.

Det er givet at dette udvalg i den kommende periode vil barsle med en række initiativer der kan styrke såvel sektionens og foreningens som forlagets udnyttelse af hjemmesidens muligheder, så man får endnu mere udbytte af at være medlem.

Man kan fås nys om dette og meget andet ved at tilmelde sig foreningens nyhedsbrev.

Forlaget

Forlaget har endnu engang været særdeles produktivt.

Den samlede produktion fremgår af de seneste numre af Bogpakkeavisen og af forlagets katalog som er sendt ud som publikation og som ligger på nettet.

Vi hæfter os ved at forlaget både i det samlede udbud og i indeværende periodes udgivelser dækker danskfagets aspekter ganske bredt, samt at den faglige kvalitet af udgivelserne klart signalerer vores ambition om at leve op til forlagets slogan: bedst til dansk.

Af årets høst forekommer det relevant at bemærke at de Billedromaner som kommer til skolens mellemste trin, ikke mindst til drengelæserne, afsøger nye grænser og holder niveau.

Til de yngste læsere er de mange små læsefidusbøger nu suppleret med en stribe kapitelbøger, som giver begynderlæseren en god fornemmelse af rigtig bog.

Og i omegnen af disse rigt illustrerede materialer har vi udgivet Oskar Ks og Dorte Karrebæks aldeles ustyrlige og grænseoverskridende De tre-serie, som kan læses af alle fra børnehaveklasse til plejehjem.

Frit for fantasi-bøgerne til de unge fortsætter også med både traditionelle og nyskabende værker.

Det er markant at mange af vores børne- og ungdomslitterære udgivelser finder vej til de store dagblades anmeldere, som oftest med anerkendelse og til tider med begejstring.

Det er altid interessant, når et nicheforlag som vores har kreativitet og mod til at kultivere i det kulturelle landskab.

En anden serie som også bliver anmelderrost, er den serie om kanonforfatterne som Thorkild Borup Jensens har påbegyndt. Bøgerne har en sværhedsgrad der måske placerer dem som en blanding af lærerhenvendte og rettende sig imod den dygtigste tredjedel af skolens elever.

Men mest markant er det måske at materialet til folkeskolens mellemtrin, Dansk er...., nu har taget form så vores forening også på mellemtrinnets grundbogsmarked er en særdeles seriøs medspiller med en æstetisk smuk og fagligt kvalitativ vifte af materialer der på en gang favner den traditionelle litteraturdominerede danskundervisning og den undervisning i dansk sprog der længe har været behov for.

Til læreruddannelsen er Didaktikserien ved at tage form, i første omgang med fokus på danskfaget i praksis og på arbejde med nettet.

For god ordens skyld skal det endnu engang fremhæves at udgivelser fra Dansklærerforeningens Forlag ser dagens lys gennem et samarbejde mellem professionelle, danskfagligt veluddannede redaktører og de folkevalgte bestyrelsesmedlemmer som er med til at vurdere og kommentere de foreliggende forslag til udgivelser, ligesom de gennem repræsentation i forlagets redaktionsudvalg er med til at beslutte om et forslag skal blive til udgivelse.

I indeværende beretningsperiode har Kurt Thybo været medlem af redaktionsudvalget, på det seneste suppleret af Mette Teglers.

Demokratisk dannelse og faglige færdigheder

Fokus i periodens skolepolitiske debat har på mange måder være dræbende for den løbende og nødvendige danskfaglige diskussion, en virkning den også har haft på skolens øvrige fagområder. Under mantraet ”øget faglighed” har der været præsenteret en lang række spektakulære initiativer fra centralt hold, initiativer som alle har været udenomsværker i forhold til netop fagligheden. De har derimod haft anstrøg af centralisering, kontrol, fejlfinding og kontrakttænkning.

Det kan man bruge mange kræfter på at være imod. Men som Lars-Henrik Schmidt slog fast på Det alternative Sorø-møde for et år siden: Det nytter ikke at tro at denne bølge ebber ud.

Tværtimod! Der vil være tilpas mange forskere der finder deres niche i tallene, tilpas mange journalister der kan fatte at der her er en eksakt historie, måske ikke dækkende, men fattelig, og der vil være tilpas mange politikere der her kan tale entydigt.

Lad os bare repetere et par eksempler: PISA-undersøgelserne har fået megaoverskrifter i pressen og sat politisk, unuanceret dagsorden, mens de fleste undersøgelser om undervisningens kvaliteter i bedste fald er petitstof. Den omsiggribende kanontænkning baserer sig på en nationalt orienteret pensumtænkning som er let fattelig, men den præsenteres i en kontekst der kaldes globaliseringens fordringer.

Helt irriterende galt går det når hulheden bliver garneret af hul retorik, som fx når vores undervisningsminister plæderer for nationale test i læsning med udsagnet: Hvem kan have noget imod at børn lærer at læse? Ja, han siger det ikke blot én gang, men gentager det. Frækt er det, for ingen har som mål at forhindre børn i at lære at læse. Vildfarende er det, fordi de nationale test ikke hjælper læreren til bedre undervisning. Demagogisk er det, fordi der er argumenteret så overbevisende imod sammenhængen imellem nationale test og didaktisk udvikling, at udsagnet må være fremsat imod bedre vidende. Og tænk, hvis de mange millioner var anvendt på at give dansklærerne bedre redskaber til læseundervisningen.

Men alt dette bør vi lade få en underordnet plads i vores faglige diskussion om skolens danskfag, fordi vi ved at acceptere den satte dagsorden netop bliver smittet af frækheden, vildfarelsen og demagogien, og disse baciller giver tilsammen en professionssygdom der slår ud i utilfredshed, pedanteri og manglende stolthed.

Derfor må det være en væsentlig opgave for en danskfaglig forening at søge at sætte en anden dagsorden blandt dansklærere, både ud fra en vurdering af den kritik som er alibiet for centraliseringen, testningen og kontrollen, men som måske også rummer inspirerende momenter, og ud fra erkendelse af at vi som dansklærere er betroet at undervise i det stofområde som både er en væsentlig del af den enkeltes identitet og er det brugs- og erkendelseskit der skaber tilknytning mellem de enkelte, fællesskaberne og omgivelserne. Glæde, storsind og stolthed må være væsentlige afsæt for dansklærerens arbejde.

Den kritik der hæftes på skolen i almindelighed og på danskfaget i særdeleshed, peger på at en for stor procentdel af eleverne ikke mestrer de basale færdigheder i læsning og skrivning, at de er funktionelle analfabeter, at de ikke kan klare en ungdomsuddannelse.

Denne kritik er det vanskeligt at sidde overhørigt, selv om den også burde afføde en vurdering af om ungdomsuddannelserne er brede nok i deres tilbud, eller om "akademiseringen" af uddannelsessystemet er drevet for vidt.

Men at have en stor gruppe borgere der reelt ikke kan læse med udbytte, er et problem, både for disse borgeres eget liv, men også for det demokratiske samfund vi har som mål at uddanne til hvilket Peter Heller Lützen argumenterede overbevisende for i en artikel i Politiken her i sommeren 2007.

Derfor er det af betydning at søge at udvikle endnu bedre vilkår for læseundervisningen, både den indledende og den vedligeholdende.

En retstavningsudredning som Dansklærerforeningen i øvrigt snart udgiver, tyder på at undervisningen i retstavning i vidt omfang er en succes. Alle fejltyper er bragt ned, når vi ser bort fra de sammensatte navneord hvor fejlmængden til gengæld er øget så markant at den samlede fejlprocent er steget. Tankevækkende er det at fejl på dette område fremmes af de elektroniske stavekontroller.

Man lærer at læse ved at læse, og man lærer at skrive ved at skrive. Det drejer sig derfor i vidt omfang om at eleverne udøver skriftsprog.

Hvis man iagttager moderne børns omgang med skriftsproget, så er de faktisk næsten konstant udøvende. Men der er sket markante ændringer i deres skriftsprogsadfærd i det seneste tiår: de skriver før de læser. På deres elektroniske medier. Denne motivation for skriftsprog og denne

adfærd må sikres en mere bevidst plads i læsedidaktikken, og her kan vi forhåbentlig vente gode udspil fra det nyetablerede nationale videnscenter for læsning.

Men bemeistring af de basale færdigheder rækker ikke alene, hverken i relation til den demokratiske dannelse eller til det at kunne klare en uddannelse. Faktisk kan en stor del af de såkaldte funktionelle analfabeter jo læse. Det er endnu vigtigere at kunne forstå end at opstille rigide krav om korrekthed.

Et krav om forståelse må rette sig imod både indtryks- og udtrykssiden af sproget. En af nøglerne hertil er elevernes ordforråd. Man opbygger et passivt ordforråd når man har haft ord i øjnene eller ørerne, og man opbygger et aktivt ordforråd når man har haft ord i hænderne eller munden og har fundet ud af at de føles eller smager godt.

Et aktivt arbejde med sproget og et bevidst arbejde i sproget er adgangen til at erhverve sig et udviklet og nuanceret modersmål. Men her er det selvfølgelig værd at bemærke at præsentation af ord på tryk ikke nødvendigvis betyder at man har haft disse ord i hånden. Vi må huske på at udviklingen i de seneste 20 år har ladet afskrivningen afløse af kopieringen, og det at have haft et ord i kopimaskinen beriger ikke ens ordforråd, hverken det passive eller aktive.

Derfor er de mundtlige discipliner, oplæsningen, fremlæggelsen, rundkredssamtalen af stor betydning. Vi må nok stille krav om en vis korrekthed, men især om indholdsbetonet flow, nuancering og argumentation.

Men til disse betragtninger kan man med nogen rette spørge: Hvad nyt er der i det, makker? Næh, må svaret være, ikke meget.

Og det er måske netop pointen.

Den danske skoles danskundervisning hviler i vid udstrækning på et grundlag som har den demokratiske dannelse og den aktive sprogbrug for øje.

Der er altså væsentligere elementer at udvikle faget på end at lade sig styre af nye kontrol- og testformer.

Men selvfølgelig kan undervisningen i faget udvikles kvalitativt, især ved at koble en øget refleksion på det vi vil, det vi gør, og det vi opnår. Her må vi som faglig forening bidrage til at vi som dansklærere udvikler vores aktive ordforråd omkring danskdidaktikken, så vi i højere grad får et fælles sprog om undervisning i sproget.

Vi må skabe os rum til denne refleksion og kvalitative udvikling ved at erkende at de mange initiativer fra centralt hold, initiativer som bruger kravene fra globaliseringen som argument, for flestedelens vedkommende dementerer netop dette argument.

I den globaliserede verden er der brug for at lære at lære nyt og for at kunne indgå i dialog og sprogligt samarbejde. Og for at kunne tale fremmedsprog!

Dette er krav som ikke kan være ganske overraskende for mennesker i vores søfartsnation som stort set altid har været globalt handlende, både på grund af vores naturlige beliggenhed og som følge af vores fattigdom på råstoffer.

Derfor gør vi eleverne, os selv og fremtidens demokratiske velfærdssamfund en tjeneste ved at tro på, at hvis vi bevidst og reflekterende udvikler de væsentlige aspekter i danskfaget i overensstemmelse med den tradition for demokratisk samtale, sproglig funktionalitet og æstetisk glæde vi har, så skal eleverne nok også klare de test så nogenlunde.

Tak for godt samarbejde

Vi er glade for at mange har foretaget den vurdering at vi er værd at samarbejde med. Vi vil gerne takke alle samarbejdspartnere – både fra de samarbejder der har båret frugt og dem som måtte visne eller dem som endnu bare ligger og spirer.

Tak til de mange både inden for og uden for foreningen der har beriget os med inspiration eller brugbar kritik.

En stor tak til de ansatte i Dansk lærernes Hus A/S for deres daglige bidrag til at vores forening fungerer godt og hænger pænt sammen.

Og endelig tak til jer 7.679 medlemmer for jeres medlemskab. Måske kender I nogle dansklærere og lærerstuderende som ikke er med endnu. Hvis I gerne vil være sammen med dem, så fortæl dem at de skal være velkomne.

Jens Raahauge